

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО
семінару
*«Психологічна
компетентність педагога»***

*Підготували
методист Смолярчук В.В.
психолог Стецюк О.В.*

Тема. Психологічна компетентність та професійна діяльність

педагога

Мета: визначити суть поняття компетентності як психологічного аспекту професійного становлення педагога; сприяти розвитку навичок педагогічної рефлексії та підвищенню психолого-педагогічної компетентності шляхом ефективною груповою взаємодію.

Форми і методи проведення: семінар з елементами тренінгу, обговорення, дискусія, гра, метод «Мікрофон», тестування, вправи.

Хід заходу

I. Вступна частина

Методист. Добрий день, шановні колеги! Вітаю вас на нашому семінарі. Чи готові ви поспілкуватися? Тож почнемо.

Педагог у стінах навчального закладу моделює майбутнє суспільство, а ми прагнемо до суспільства успішних, творчих людей, тому метою професійної діяльності справжнього педагога є виховання Благородної Людини, Особистості, Громадянина.

В. О. Сухомлинський наголошував, що «майстерність і мистецтво виховання всебічно розвиненої особистості полягає в умінні педагога відкрити буквально перед кожним, отже, й перед найпосереднішим, найважчим вихованцем, ті сфери розвитку його духу, де він може досягти вершини, виявити себе, заявити про своє «Я», черпати сили із джерела людської гідності, почувати себе не обділеним, а духовно багатим». І в цьому дитині допоможе компетентний педагог. А який він, компетентний педагог у навчальному закладі?

II. Основна частина

Ведучий (психолог). Вправа «Модель компетентного керівника, вчителя та учня»

Матеріал: аркуші паперу, ручки.

Завдання: учасники діляться на три групи: одна з них створює модель компетентного керівника, друга вчителя, третя — учня. Презентація

кожною групою учасників своєї моделі.

Обговорення.

Методист. Інформаційне повідомлення «Поняття компетенції та компетентності»

Компетенція (від лат. *compe* — домагаюся; відповідаю, підходжу) - знання і досвід у тій чи іншій галузі. Слово «компетентність» походить від латинського «*competens*», що в перекладі означає належний, здібний.

Під професійною компетентністю педагога слід розуміти таку пошукову діяльність учителя, коли на основі бази знань, умінь, навичок та усвідомленого розуміння своєї ролі в суспільстві, безперервного самовдосконалення й саморозвитку особистості він забезпечує оптимальний варіант організації навчально-виховного процесу з метою формування творчої особистості.

На думку А. Макаренка, оволодіти педагогічною майстерністю може кожний педагог за умови цілеспрямованої роботи над собою. Вона формується на основі практичного досвіду.

Психолог. Вправа «Портрет класного керівника»

Завдання: на аркушах паперу намалюйте рамку. Всередині рамки напишіть десять найважливіших особистісних та ділових якостей людини, які, на ваш погляд, необхідні класному керівникові. Потім відзначте ті, які повною мірою маєте самі.

Обговорення.

Методист. Інформаційне повідомлення «Ключові компоненти компетентності вчителя»

Сам термін «ключові компетентності» вказує на те, що вони є «ключем», підставою для інших, більш конкретних і предметно зорієнтованих.

Що таке «ключові компетентності»? «Компетенція» в перекладі з латини означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід.

Педагогічна компетентність учителя - це єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

За аналізом праць науковців можна визначити такі ключові компоненти професійної компетентності.

1.Інформаційна компетентність, яка передбачає володіння інформаційними технологіями, уміння опрацьовувати різні види інформації. Серед них уміння й навички роботи з друкованими джерелами, уміння здобувати інформацію з інших джерел, переробляти її відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу.

2.Комунікативна компетентність це вміння вступати в комунікацію (спілкування), бути зрозумілим, спілкування без обмежень. Ці вміння допомагають зрозуміти інших (учнів, учителів, батьків).

3.Продуктивна компетентність — це вміння працювати, отримувати результат, приймати рішення та відповідати за них. Більшість науковців серед ключових компетенцій учителя на перше місце ставлять саме продуктивну компетентність.

4.Автономізація на компетентність — це здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможність. Адже вчитель, перш за все, вчиться сам, це вічний учень.

5.Моральна компетентність це готовність, спроможність і потреба жиги за традиційними моральними нормами.

6.Психологічна компетентність це здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності.

7.Предметна компетентність, до змісту якої входить володіння певними засобами навчання у сфері навчального процесу (спеціальність). Це сукупність умінь і навичок, необхідних для стимулювання активності як окремих учнів, так і колективу в цілому. До неї належить уміння вибирати правильний стиль і тон у спілкуванні, управляти увагою дітей, темпом діяльності.

8.Соціальна компетентність — це вміння жиги та працювати з оточенням.

9.Математична компетентність — це вміння працювати з числами, числовою інформацією.

10.Особисті якості вчителя (одна з найголовніших складових професійної компетентності) — доброзичливість, чуйність, урівноваженість, толерантність, рефлексія, людяність.

Психолог. Вправа «Липкі руки»

Два партнери встають один навпроти одного на відстані кроку і злегка доторкаються долонями. Через деякий час (за сигналом ведучого або самостійно) один партнер починає робити вільні рухи руками, а другий іде за ним. Ведучий (активний) партнер поступово збільшує швидкість, складність і амплітуду рухів, враховуючи можливості веденого (пасивного). Ведений виконує вправу спочатку із заплющеними, потім із розплющеними очима. Після зміни ролей. можливий варіант обопільного лідерства.

Психолог. Тест «Психологічна компетентність класного керівника»

Мета: визначення рівня психологічної компетентності педагогів (здатності застосування знань, умінь та навичок в організації взаємодії з учнями групи).

Інструкція: згодні Ви «+» чи ні «-» з наведеним твердженням.

- 1.Що старша дитина, то важливіші для неї слова, знаки уваги й підтримка дорослих.
- 2.У дітей зароджуються комплекси, коли їх із кимось порівнюють.
- 3.Емоції дорослих, незалежно від їхньої волі, бажань, впливають на стан дітей, передаються їм, викликаючи відповідну реакцію.
- 4.Підкреслюючи помилки дитини, ми тим самим рятуємо її від них.
- 5.Негативна оцінка не шкодить благополуччю дитини.

6. Дітей необхідно виховувати суворо, щоб вони вирости нормальними людьми.
7. Дитина ніколи не повинна забувати про те, що дорослі старші, освіченіші, розумніші.
8. Дитина, оточена турботою й увагою, не обтяжена неприємними переживаннями тривоги й страху.
9. Негативні реакції дітей необхідно зупиняти, для їхнього ж блага.
10. Дітей не повинні цікавити емоції та внутрішні переживання дорослих.
11. Якщо дитина не хоче, її завжди можна змусити.
12. Дітей потрібно вчити, спираючись на приклади слухняності.
13. Дитині будь-якого віку для емоційного благополуччя необхідні дотик, жести, погляд, які виражають любов і схвалення дорослих.
14. Дитина постійно повинна бути предметом симпатії й уваги.
15. Якщо дитина щось робить, вона повинна постійно усвідомлювати, добре чи погано вона чинить із погляду дорослого.
16. Спільна діяльність із дітьми (спів, малювання, творча робота) означає бути з ними «на рівних».
17. Неслухняними бувають діти, які не звикли до слова «треба».
18. Примусові методи примножують порушення прав особистості й небажані форми поведінки.
19. Я ніколи не змушую дітей робити щось проти їхньої волі.
20. Дитина не боїться помилок і невдач, якщо знає, що дорослі її розуміють.
21. Я ніколи не кричу на дітей.
22. Я ніколи не говорю дітям: «Я не маю часу», «Відчепись», коли вони ставлять мені запитання.
23. Якщо у дитини виникли труднощі в чомусь, її завжди можна переключити на інше.
24. У мене ніколи не виникає неприємного почуття, коли караю дитину

заслужено.

25. У мене ніколи не виникає почуття тривоги при спілкуванні з дітьми.

26. Не потрібно нав'язувати дітям того, чого вони не хочуть, краще подумати: можливо, я сам роблю щось не так.

27. Дитина завжди права. Неправий може бути тільки дорослий.

28. Якщо дитина не працює на занятті, то вона або лінується, або погано почувається.

29. Я ніколи не роблю зауважень дітям у жорсткій і грубій формі.

30. У дітей ніколи не буває правильних або неправильних вчинків, вони завжди проявляють себе так, як можуть або хочуть.

Інтерпретація результатів

$N = X : 30 \cdot 100$, де N — психологічна компетентність (норма), X - кількість збігів із ключем. Показник норми — 80 % та більше.

Ключ														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+

0—40 % - низький рівень психологічної компетентності;

40—80 % - середній рівень психологічної компетентності;

80—100 % - високий рівень психологічної компетентності.

Психолог. Релаксація «Емоційна гімнастика»

Чому потрібно вміти розслаблюватися?

Релаксація це м'язове та психічне розслаблення для відновлення життєвих сил, і хто опанував цю техніку, зможе не лише ефективно відпочивати, а й плідно працювати.

Оберіть зручне положення: стоячи, сидячи, лежачи. Вивільніться від напруження і виконайте поетапно таке.

Імітація позіхання. Розслабтеся, налаштуйтеся на позіхання, спробуйте відчувати бажання позіхнути. Супроводжуйте позіхання подумки звуком «у-у-у», який поступово знижується і стає грудним.

Позіхаючи, зморщіть ніс, підніміть брови, вії, губи, щоки. Викличте на обличчі міміку непереборного позіхання. Позіхайте з насолодою.

Стан після сну. Повністю розслабтеся, уявіть, як відпочивають лоб, брови, вії, губи, щоки. Розслабте плечі, руки, ноги. Відчуйте бажання потягнутись.

Добра посмішка. Підніміть кутики губ, зробіть веселі зморшки навколо очей, трішки зморщіть ніс. Зберігайте зморщену міміку обличчя. Згадайте приємний момент із дитинства.

Нестримна радість. Підніміть руки, як спортсмен, котрий отримав перемогу. Радійте. Супроводжуйте процедуру звуками радості (але не надто голосно).

Промінь сонця. Ще раз позіхніть, посміхніться, радійте. Уявіть, що обличчя осяє ласкавими променями сонця, сонце вам посміхається. Посміхніться йому. Простягніть руки назустріч сонячному промінню, пориньте в нього. Прийміть «сонячний душ» із голови до ніг. Відчуйте, як промінь поступово торкається кожної частини вашого тіла, наповнюючи його сонячним світлом та енергією. Зберігайте це відчуття. Відчуйте приплив сил. Вдихніть і, не видихаючи, розплющіть очі.

III. Заклучна частина

Метод «Мікрофон»

Методист. Обговорення вислову В. О. Сухомлинського «Майстром педагогічної праці перш за все стає той, хто відчув у собі дослідника»

Бесіда

1. Якими елементами дослідництва ви користуєтеся у своїй роботі?
2. Чи маєте ви власні професійні таємниці?
3. Що можете запропонувати колегам?

Підбиття підсумків

Шановні колеги, ми плідно попрацювали. Дякуємо вам за співпрацю, терпіння й активну участь.

Бажаємо вам енергійних і обдарованих учнів, бо кожен із них це неповторна особистість.